

Op weg naar rookvrije schoolterreinen

Stand van zaken bij scholen voor primair onderwijs,
voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

Vicky Dellas

Amika Singh

Jorien Slot-Heijs

Op weg naar rookvrije schoolterreinen

Stand van zaken bij scholen voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en
middelbaar beroepsonderwijs

in opdracht van Trimbos-Instituut, in samenwerking met Dienst Uitvoering
Onderwijs

Vicky Dellas
Amika Singh
Jorien Slot-Heijs

Met medewerking van Arjen Davids

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
1.1 Achtergrond en doelstelling	9
1.2 Opzet onderzoek	10
1.3 Leeswijzer	10
2. Resultaten	11
2.1 De ontwikkeling van het aantal rookvrije schoolterreinen	11
2.2 Redenen voor een rookvrij schoolterrein	13
2.3 Handhaving bij het overtreden van de regels	14
2.4 Verwachtingen ten aanzien van een rookvrij schoolterrein	15
3. Conclusie en aanbevelingen	19
Literatuurlijst	21
Bijlage I Vragenlijst	22

Samenvatting

Inleiding

Roken is ongezond en een verslaving die in Nederland jaarlijks 9,4 procent van de ziektelast veroorzaakt en 2,4 miljard euro kost (De Kinderen et al., 2016). Roken is verantwoordelijk voor ongeveer twee op de vijf voortijdige sterfgevallen in Nederland (Reep-van den Bergh et al., 2017).

In februari 2016 heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen op de Tabakswet (Dik-Faber, 2016). Dit amendement schrijft voor dat *in 2020 een schoolterrein volgens de wet geheel rookvrij moet zijn*. In het Nationaal Preventieakkoord is het terugdringen van roken één van de drie thema's¹ waarin deze doelstelling ook is opgenomen (Ministerie van VWS, 2018).

Inzetten op rookvrije schoolterreinen is relevant, aangezien veel mensen gedurende hun schooltijd met roken beginnen. In het kader van de naderende verplichting in 2020 heeft het Trimbos-Instituut het Mulier Instituut de opdracht gegeven voor een onderzoek om de stand van zaken anno 2018 met betrekking tot rookvrije schoolterreinen in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo) in kaart te brengen en te vergelijken met eerdere metingen (2015 en 2016).

Methode

Voor dit onderzoek hebben we kwantitatieve en kwalitatieve data verzameld, in de vorm van een online vragenlijst en aanvullende interviews. De online vragenlijst is door 366 schoolleiders in het po, 709 schoolleiders in het vo en 94 schoolleiders in het mbo ingevuld. Ter verdieping zijn zeven telefonische interviews afgenomen onder schoolleiders werkzaam op mbo-instellingen met een gedeeltelijk rookvrij schoolterrein.

Resultaten

80 procent van de po-scholen, bijna twee derde van de vo-scholen (62%) en 14 procent van de mbo-scholen heeft een geheel rookvrij schoolterrein. Voor het po is de situatie vergelijkbaar met eerdere metingen. Bij het vo en mbo is een toename in het aantal geheel rookvrije scholen zichtbaar (in 2015 respectievelijk 53% en 6%). In het mbo zijn de meeste scholen gedeeltelijk rookvrij (80%), net als in 2015 en 2016.

Steeds meer schoolleiders (78%) zijn op de hoogte van het amendement Tabakswet. Voor het mbo geldt dat schoolleiders die aan hebben gegeven op de hoogte te zijn van het amendement vaker een rookvrij schoolterrein hebben dan schoolleiders die niet van het amendement op de hoogte zijn.

Bij de realisatie van een rookvrij schoolterrein hebben de meeste scholen geen hulp gehad van een externe organisatie. Bij alle onderwijstypen wordt het rookbeleid voornamelijk via de schoolgids en/of schoolreglement uitgedragen. Motivatie voor scholen om het schoolterrein rookvrij te maken is (1) dat scholen het als hun verantwoordelijkheid zien om een gezonde leeromgeving te bieden en (2) dat ze het goede voorbeeld willen geven.

¹De drie thema's waarover in het kader van het Nationaal Preventieakkoord doelstellingen zijn geformuleerd zijn roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik.

Soms komt het voor dat, ondanks dat het schoolterrein rookvrij is, toch wordt gerookt. Dit is het vaakst het geval op het mbo, waar meer dan de helft van de schoolleiders leerlingen ten minste één keer per maand ziet roken terwijl het op de betreffende school verboden is (53%). Sancties voor het overtreden van het rookbeleid gelden met name voor leerlingen op het vo (43%). Op alle drie onderwijstypen zijn vrijwel geen sancties voor rokende personeelsleden, ouders of derden.

Van de scholen die aangeven nu nog gedeeltelijk rookvrij te zijn, verwacht ongeveer de helft voor 2020 geheel rookvrij te worden. Dit geldt voor het po, vo en mbo. Van de niet-rookvrije scholen verschillen de ambities en blijkt dat niet alle scholen geheel rookvrij zullen worden.

Schoolleiders in het po die hun schoolterrein niet rookvrij maken, vinden dat leerkrachten buiten het zicht van de leerlingen moeten kunnen roken. Zij zien geen noodzaak om het schoolterrein rookvrij te maken. Schoolleiders in het vo noemen als reden voor het niet rookvrij maken van het schoolterrein dat zij hun personeel niet willen verbieden om te roken. Op het mbo heerst onder schoolleiders de mening dat een rookvrij schoolterrein en bijbehorende sancties leerlingen niet zullen weerhouden om te roken. Zij vrezen dat leerlingen dan buiten het schoolterrein zullen gaan roken, waardoor de kans aanwezig is dat buiten het schoolterrein overlast en onveilige situaties ontstaan. Zij willen daarom liever binnen het schoolterrein een rookplek houden. Toch geven de meeste schoolleiders in het mbo aan vanwege de wettelijke verplichting hun schoolterrein geheel rookvrij te maken voor 2020.

Conclusie

Anno 2018 hebben nog niet alle scholen op het po, vo en mbo een rookvrij schoolterrein. De maatregel die in het Nationaal Preventieakkoord is opgesteld, namelijk alle schoolterreinen in 2020 verplicht rookvrij te maken, lijkt op dit moment niet haalbaar. Niet alle scholen zijn bereid om binnen de komende maanden een geheel rookvrij schoolterrein in te voeren.

Aanbevelingen

- Algemeen: terwijl 2020 in zicht is, blijken niet alle schoolleiders op de hoogte van het amendement Tabakswet. Door berichtgeving van het ministerie van VWS via (sociale) media en door het aanschrijven van scholen kunnen alle scholen worden geïnformeerd.
- Primair onderwijs: om roken onder medewerkers van school te ontmoedigen, is het raadzaam gemeenten te betrekken in het rookvrij maken van schoolterreinen die niet eigendom van de school zelf zijn. Schoolleiders in het po kunnen worden ondersteund bij het aanbieden van professionele begeleiding om leerkrachten te laten stoppen met roken.
- Voortgezet onderwijs: om scholen te ondersteunen bij de handhaving van het rookbeleid, is het aan te bevelen om met de gemeente samen te werken. Ook schoolleiders in het vo kunnen ondersteund worden bij het aanbieden van professionele ondersteuning om hun personeel te laten stoppen met roken.
- Middelbaar beroepsonderwijs: om te voorkomen dat rokende personen buiten het schoolterrein gaan roken en daardoor overlast ontstaat, dienen meer stakeholders te worden betrokken, zoals gemeente, wijkagenten, buurtbewoners en de leerlingen zelf.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en doelstelling

Ongeveer een kwart van de Nederlanders van 12 jaar en ouder rookt (weleens) (CBS, 2017). (Mee)roken heeft schadelijke gevolgen voor de gezondheid, zoals longkanker en COPD (Longfonds, z.d.). In Nederland wordt jaarlijks 9,4 procent van de ziektelast veroorzaakt door roken, en kost 2,4 miljard euro (De Kinderen et al., 2016). Bovendien zijn ongeveer twee van de vijf voortijdige sterfgevallen in Nederland te wijten aan roken (Reep-van den Bergh et al., 2017).

In februari 2016 heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen op de Tabakswet (Dik-Faber, 2016). Dit amendement schrijft voor dat *in 2020 een schoolterrein volgens de wet geheel rookvrij moet zijn*. Ook binnen het Nationaal Preventieakkoord is het terugdringen van roken één van de drie thema's² waarop voor 2040 doelstellingen zijn geformuleerd (Ministerie van VWS, 2018). Het Nationaal Preventieakkoord is gesloten met als doel de gezondheid van Nederlanders te verbeteren. In het kader van het terugdringen van roken streeft de Rijksoverheid samen met ruim 70 organisaties³ naar een rookvrije generatie in 2040. De betrokken partijen hebben hiervoor afgesproken verschillende maatregelen te treffen. Het in 2020 verplicht geheel rookvrij zijn van alle schoolterreinen is één van de in het akkoord opgenomen maatregelen om dit te bewerkstelligen. Een fors aantal scholen is nog niet 'rookvrij'. Dat betekent dat personeel op plekken rookt waar zij door leerlingen kunnen worden gezien (primair onderwijs) of dat personeel en leerlingen op een daarvoor aangewezen plek op het schoolterrein mogen roken (Breedveld & Lammertink, 2016; Verhoofstad & Reijgersberg, 2015).

In 2016 is het aantal rookvrije scholen in het primair onderwijs (po), het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) door het Mulier Instituut onderzocht (Breedveld & Lammertink, 2016). Destijds bleek dat bij ruim drie kwart van de po-scholen, ruim de helft van de vo-scholen en 4 procent van de mbo-scholen de schoolterreinen geheel rookvrij waren. Voor het mbo bleek dat de meeste schoolterreinen gedeeltelijk rookvrij waren.

Inzetten op rookvrije schoolterreinen is relevant, aangezien veel mensen gedurende hun schooltijd met roken beginnen (Ter Weijde & Croes, 2015). Van de jongeren tussen de 12 en 16 jaar heeft 8 procent de afgelopen maand (weleens) gerookt (Trimbos-Instituut, 2017). Van 12 tot 14 jaar neemt het percentage jongeren dat weleens heeft gerookt sterk toe. Zo rookte in 2017 4 procent van de 12-jarigen, 8,5 procent van de 13-jarigen en 17 procent van de 14-jarigen (Volksgezondheid en Zorg, 2017). Het voortgezet onderwijs is daarom een belangrijke omgeving als het gaat om het bereiken van de doelstelling van een rookvrije generatie in 2040.

Het doel van dit onderzoek 'rookvrije schoolterreinen' is om de stand van zaken anno 2018 met betrekking tot rookvrije schoolterreinen op het po, vo en mbo in kaart te brengen en dit te vergelijken met de stand van zaken in 2015 en 2016.

² De drie thema's waarvoor in het kader van het Nationaal Preventieakkoord doelstellingen zijn geformuleerd zijn roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik.

³ Dit is het aantal organisaties waarmee in het kader van het Nationaal Preventieakkoord afspraken zijn gemaakt.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan goed onderbouwd beleid worden gemaakt of aangepast, en kunnen passende maatregelen worden getroffen om alle schoolterreinen rookvrij te maken.

1.2 Opzet onderzoek

Voor dit onderzoek hebben we kwantitatieve en kwalitatieve data verzameld, in de vorm van een online vragenlijst voor schoolleiders en aanvullende interviews. De online vragenlijst is ontwikkeld in samenspraak met het Trimbos-Instituut en Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), waarbij we de vragenlijsten uit 2015 en 2016 als uitgangspunt hebben gebruikt om de resultaten van het huidige onderzoek met eerdere metingen te kunnen vergelijken. We hebben enkele vragen toegevoegd en een aantal antwoordcategorieën aangepast. In bijlage I is de volledige vragenlijst opgenomen. De vragenlijst voor po is op 4 oktober 2018 uitgezet via een online panel van DUO en heeft zes weken opengestaan. De vragenlijst voor het vo en mbo heeft opengestaan van 15 oktober 2018 tot 12 november 2018.

Aanvullend hebben we, ter verdieping en op basis van de resultaten van de vragenlijst, een selectie van tien scholen gemaakt en de schoolleiders voor aanvullende interviews benaderd. Dit betrof tien schoolleiders van mbo-scholen die in de vragenlijst hebben aangegeven over een gedeeltelijk rookvrij schoolterrein te beschikken. Bij de selectie hebben we rekening gehouden met de verdeling tussen grote en kleine scholen en geografische spreiding. Zeven schoolleiders hebben aan een aanvullend interview meegewerkt.

1.3 Leeswijzer

In het hierop volgende hoofdstuk beschrijven we de ontwikkeling van het aantal rookvrije schoolterreinen in Nederland. Ook worden de redenen voor scholen om hun schoolterrein rookvrij te maken en sancties die worden getroffen wanneer gerookt wordt op een rookvrije plek uiteengezet. Het hoofdstuk sluit af met de verwachtingen en plannen van scholen die momenteel nog geen geheel rookvrij schoolterrein hebben. In het derde hoofdstuk formuleren we conclusies en aanbevelingen ten aanzien van het geheel rookvrij maken van schoolterreinen.

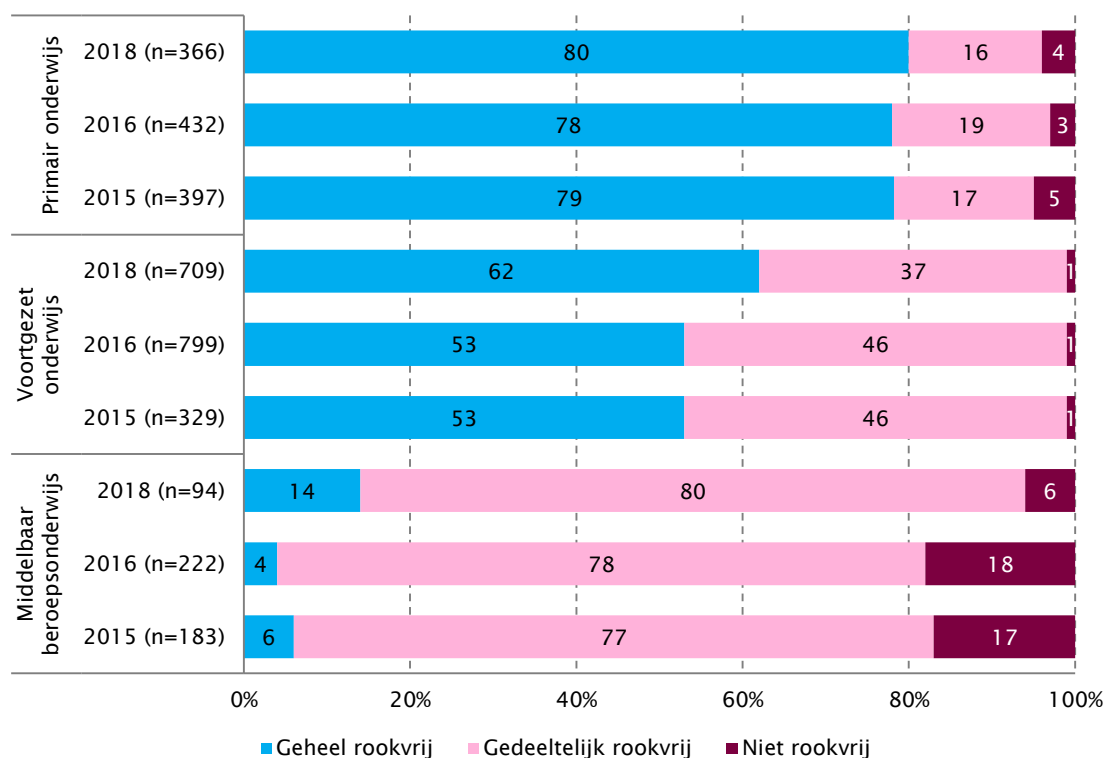
2. Resultaten

In totaal hebben 366 schoolleiders van scholen in het po, 709 schoolleiders van scholen in het vo en 94 schoolleiders van scholen in het mbo de vragenlijst ingevuld⁴. Voor alle deelonderzoeken geldt dat de steekproeven representatief zijn voor de gehele populatie⁵. In de volgende paragrafen worden de belangrijkste resultaten beschreven.

2.1 De ontwikkeling van het aantal rookvrije schoolterreinen

Het percentage scholen met een geheel rookvrij schoolterrein in het po is tussen 2015 en 2018 gelijk gebleven en in het vo en mbo toegenomen (figuur 2.1). Bijna twee derde van de vo-scholen is inmiddels geheel rookvrij. In het mbo zijn de meeste scholen gedeeltelijk rookvrij, hetgeen weinig verandering ten opzichte van de eerdere metingen betekent. Wel is het aantal scholen met een geheel rookvrij schoolterrein toegenomen (14% in 2018), ten koste van niet-rookvrije scholen (6% in 2015).

Figuur 2.1 De mate waarin schoolterreinen rookvrij zijn in 2015, 2016 en 2018 (in procenten)

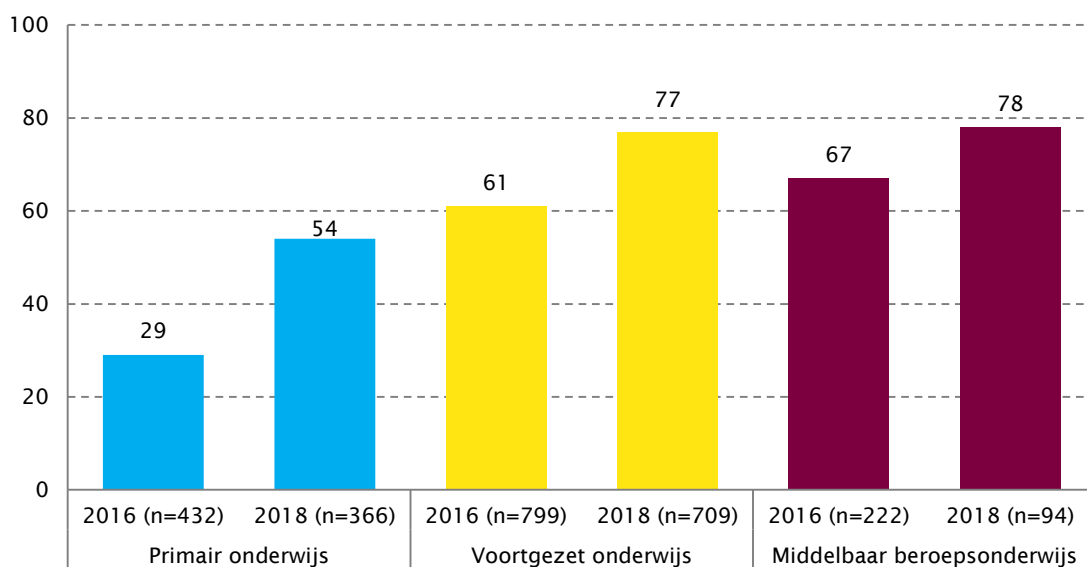
⁴De scholen die niet over een schoolterrein beschikken zijn niet in de analyse meegenomen (8 po-scholen, 9 vo-scholen en 7 mbo-scholen).

⁵ Representatief naar schoolgrootte, denominatie en vakantieregio.

Amendement Tabakswet

Vergeleken met 2016 is het percentage schoolleiders dat op de hoogte is van het amendement Tabakswet bij alle drie de onderwijstypen toegenomen (figuur 2.2). De grootste toename is zichtbaar in het po: van 29 procent naar 54 procent. Van de schoolleiders in het vo en mbo is ruim drie kwart op de hoogte van het amendement. Voor het mbo geldt dat schoolleiders die een geheel rookvrij schoolterrein hebben vaker op de hoogte zijn van het amendement (82%) dan scholen met een gedeeltelijk (71%) of niet-rookvrij schoolterrein (59%) (niet in figuur). Bij po- en vo-scholen is hierin geen verschil zichtbaar.

Figuur 2.2 Het percentage schoolleiders dat op de hoogte is van het amendement Tabakswet naar onderwijstype in 2016 en 2018 (in procenten)

Externe hulp bij implementatie rookbeleid

De meeste scholen die geheel rookvrij zijn geven aan dat zij geen hulp van externe organisaties hebben gehad bij de realisatie van een geheel rookvrij schoolterrein. Van de scholen die wél hulp hebben gehad⁶, verschilt het per onderwijstype door wie deze hulp voornamelijk is verstrekt. Schoolleiders van het po en vo zijn voornamelijk door een Gezonde School-adviseur (36% en 50%) en/of de GGD (36% en 53%) ondersteund. Twee schoolleiders van het mbo geven aan ondersteuning te hebben gehad, één schoolleider van een Gezonde School-adviseur en één schoolleider van de gemeente.

Schoolleiders van het po zijn voornamelijk geholpen bij het agenderen van het rookvrije schoolterrein (47%), gevolgd door het verkrijgen van formats voor beleid (27%). Ook schoolleiders van het vo zijn geholpen bij agenderen (41%). Tevens zijn ze ondersteund bij het creëren van draagvlak onder leerlingen (39%) en medewerker (36%). Schoolleiders in het mbo zijn geholpen bij het creëren van draagvlak onder medewerkers en leerlingen (1 keer) en overleg met de gemeente over de openbare ruimte (1 keer).

⁶ Po: 5 procent, vo: 17 procent, mbo: 15 procent.

Communicatie

Scholen die een gedeeltelijk of geheel rookvrij schoolterrein hebben en dit expliciet duidelijk maken, doen dit op verschillende manieren (tabel 2.1). Zo staat informatie over het rookbeleid vaak in de schoolgids en/of het schoolreglement (van toepassing op alle onderwijstypes). Ook de aanwezigheid van 'rookvrij' borden op het schoolterrein en het informeren van nieuw personeel wordt vaak genoemd. Andere maatregelen, zoals het rookbeleid bespreken tijdens de (mentor)les⁷, ouderavonden of opnemen in de nieuwsbrief worden minder frequent genoemd⁸.

Uit de aanvullende interviews onder schoolleiders van mbo-scholen komt naar voren dat zij duidelijk communiceren naar personeel en leerlingen waar gerookt mag worden. Veelal is er een speciale rokersplek voor personeel en leerlingen, nooit op de looproute naar de ingang van de school, afgebakend door lijnen op de grond. Enkele scholen hebben een overkapping bij de rokersplek.

Tabel 2.1 Aandeel scholen met gedeeltelijk of geheel rookvrij schoolterrein dat hun rookbeleid expliciet duidelijk maakt en top drie van de manieren waarop (in procenten)

	Primair onderwijs (n=352)	Voortgezet onderwijs (n=703)	Middelbaar beroepsonderwijs (n=88)
Communicatie rookbeleid	27%	75%	89%
1.	Het staat in de schoolgids (53%)	Het staat in de schoolgids (75%)	Het staat in de schoolgids (85%)
2.	'Rookvrij' borden op het schoolterrein (46%)	'Rookvrij' borden op het schoolterrein (74%)	'Rookvrij' borden op het schoolterrein (85%)
3.	Nieuw personeel wordt geïnformeerd (29%)	Het is opgenomen in het schoolreglement (67%)	Het is opgenomen in het schoolreglement (77%)

2.2 Redenen voor een rookvrij schoolterrein

De redenen van schoolleiders om hun schoolterrein volledig rookvrij te hebben gemaakt komen voor alle onderwijstypen overeen (tabel 2.2). Schoolleiders voelen zich verantwoordelijk voor het creëren van een gezonde leeromgeving en zijn gemotiveerd om het goede voorbeeld te geven. Daarnaast vinden schoolleiders dat het ontmoedigen van roken past binnen het landelijk beleid. De wettelijke verplichting om in 2020 een geheel rookvrij terrein te hebben, was voor schoolleiders niet de belangrijkste reden om hun schoolterrein rookvrij te maken: voor 38 procent van de schoolleiders binnen het mbo, 27 procent in het vo en 4 procent in het po was dit een reden die meespeelde in de keuze voor een geheel rookvrij schoolterrein⁹.

⁷ Bij het po was dit geen antwoordoptie.

⁸ Schoolleiders konden uit 13 antwoordopties kiezen. Zie bijlage voor volledige vragenlijst met mogelijke opties.

⁹ Schoolleiders konden uit 8 antwoordopties kiezen. Zie de vragenlijst in de bijlage voor de antwoordopties.

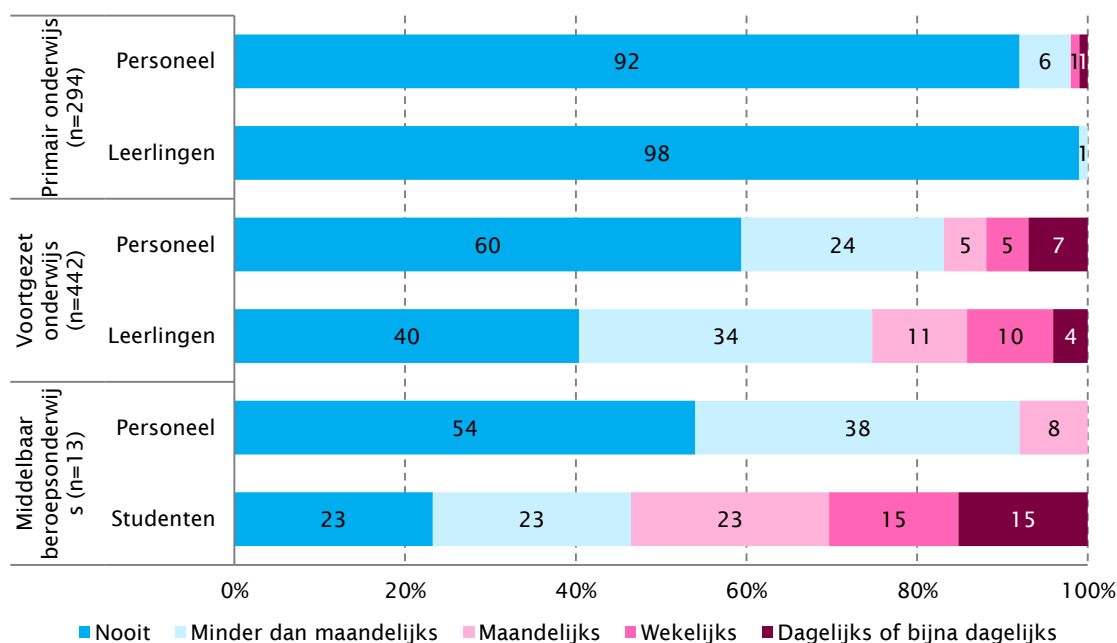
Tabel 2.2 Top drie redenen van schoolleiders om het schoolterrein geheel rookvrij te maken (in procenten)

	Primair onderwijs (n=294)	Voortgezet onderwijs (n=442)	Middelbaar beroepsonderwijs (n=13)
1.	Verantwoordelijkheid van de school om gezonde leeromgeving te bieden (80%)	Om het goede voorbeeld te geven (84%)	Roken ontmoedigen past binnen landelijk beleid (54%)
2.	Om het goede voorbeeld te geven (71%)	Verantwoordelijkheid van de school om gezonde leeromgeving te bieden (79%)	Om het goede voorbeeld te geven (46%)
3.	(Mee)roken schaadt de gezondheid (48%)	Roken ontmoedigen past binnen landelijk beleid (67%)	(Mee)roken schaadt de gezondheid (46%)

2.3 Handhaving bij het overtreden van de regels

Op scholen in het vo en mbo komt het voor dat, ondanks dat het schoolterrein geheel rookvrij is, toch wordt gerookt (figuur 2.3). Schoolleiders geven aan dat zij voornamelijk leerlingen/studenten zien roken. Dit is met name het geval op het mbo, waar meer dan de helft (53%) van de schoolleiders studenten ten minste maandelijks ziet roken terwijl dit niet is toegestaan.

Figuur 2.3 De mate waarin schoolleiders van geheel rookvrije schoolterreinen zien dat (stiekem) toch wordt gerookt door het personeel en leerlingen (in procenten)

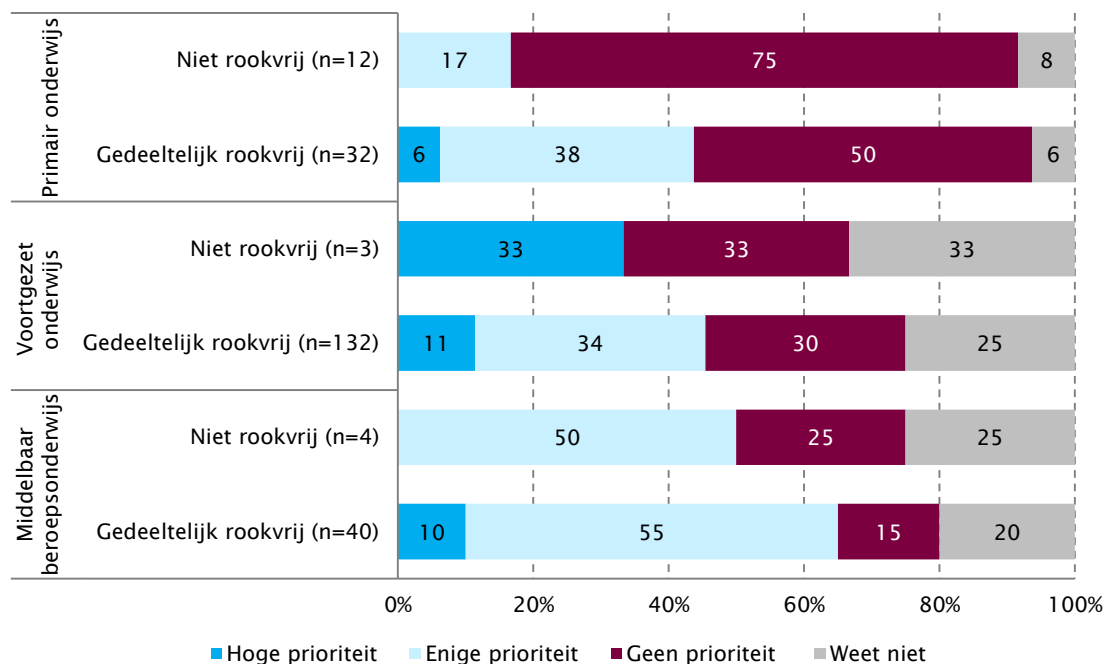

Wanneer op het schoolterrein wordt gerookt, hebben slechts enkele po-scholen concrete sancties (7%) (niet in figuur). Op 41 procent van de mbo-scholen worden sancties opgelegd, op het vo is dat 61 procent. Dit gaat bijna altijd om sancties voor rokende leerlingen. Voor rokende personeelsleden, ouders en derden gelden op alle drie onderwijstypen vrijwel geen sancties indien zij stiekem roken.

2.4 Verwachtingen ten aanzien van een rookvrij schoolterrein

Het geheel rookvrij maken van het schoolterrein heeft niet bij alle scholen prioriteit (figuur 2.4). Scholen in het po en mbo die gedeeltelijk rookvrij zijn geven meer prioriteit aan het geheel rookvrij maken van het schoolterrein dan scholen in het po en mbo die niet rookvrij zijn.

Figuur 2.4 Prioriteit voor het rookvrij maken van het schoolterrein (in procenten)

Op de vraag wat schoolleiders nodig hebben om het schoolterrein in 2020 geheel rookvrij te maken, geeft de meerderheid van de schoolleiders aan geen ondersteuning nodig te hebben (44% tot 63%, niet in figuur). Ook uit de aanvullende interviews blijkt dat de meeste schoolleiders van mbo-scholen geen ondersteuning nodig hebben.

Schoolleiders in het po die wel ondersteuning wensen (n=10) willen meestal ondersteuning in de uitvoering van het rookvrije schoolbeleid (21%). Scholen op het vo met ondersteuningsbehoeften (n=25) hebben voornamelijk behoefte aan informatie (18%). Schoolleiders van mbo-scholen (n=14) vulden vaak de open antwoordoptie in. Daaruit kwam naar voren dat zij denken ondersteuning van de gemeente nodig te hebben om het rookverbod op buurtniveau te implementeren. Zij geven aan dat wanneer het schoolterrein rookvrij wordt, zij verwachten dat leerkrachten en leerlingen dan buiten het schoolterrein zullen roken zoals op het fiets- of voetpad. Dit resulteert volgens hen tot overlast in de buurt. Ook uit de aanvullende interviews bleek duidelijk dat schoolleiders er zich zorgen over maken dat leerlingen buiten het schoolterrein gaan roken. Schoolleiders zien daarin duidelijk een rol voor de gemeente weggelegd. Voor drie van de geïnterviewde schoolleiders is de gemeente een belangrijke partner om gezamenlijk het rookbeleid op school uit te dragen. Ook wordt de gemeente in een aantal interviews genoemd als partij die ervoor moet zorgen dat de overlast in de buurt wordt voorkomen en (verkeers)veiligheid wordt gegarandeerd.

Verwachtingen gedeeltelijk rookvrije scholen

Van de scholen die aangeven nu nog gedeeltelijk rookvrij te zijn, verwacht - ongeacht het onderwijstype - ongeveer de helft voor 2020 geheel rookvrij te worden (figuur 2.5). Ongeveer een vijfde van de schoolleiders van het vo (22%) en mbo (21%) en ruim een derde van het po (36%) geeft echter aan dat zij geen veranderingen zullen doorvoeren.

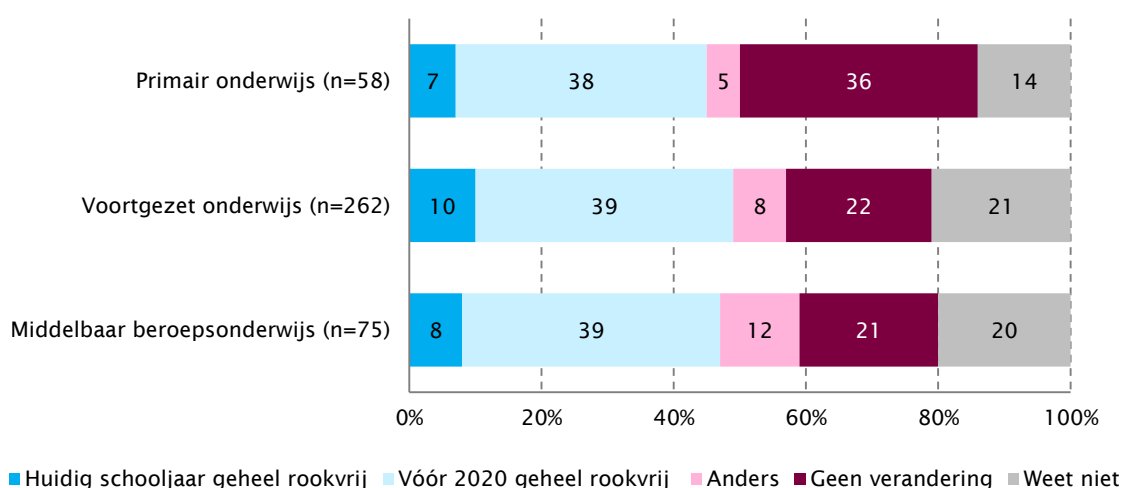
Interviews schoolleiders mbo-scholen

Uit de aanvullende interviews met schoolleiders van mbo-scholen blijkt dat één schoolleider per 1 januari 2019 het schoolterrein geheel rookvrij heeft gemaakt. Vijf van de zeven schoolleiders maken met ingang van het aankomende schooljaar hun schoolterrein geheel rookvrij. Zij zijn allen bekend met het amendement en geven aan dat deze wet zorgt dat zij hun schoolterrein geheel rookvrij maken. Eén schoolleider gaat het schoolterrein niet geheel rookvrij maken, ook al weet hij dat dit wettelijk verplicht wordt.

De geïnterviewden die hun school geheel rookvrij zullen maken, hebben allen vertrouwen dat dit gaat lukken. De meeste hebben een intern plan van aanpak en geen behoefte aan externe hulp. Zij noemen nieuwsbrieven, intranet, posters, brieven naar buurtbewoners/ouders/leerlingen, campagnes, voorlichtingen in de les en inlichten van nieuwe leerlingen bij intakegesprekken als voorbeelden van manieren die zij inzetten om de leerlingen en het personeel voor te bereiden op het feit dat straks op het schoolterrein niet meer gerookt mag worden.

De meeste geïnterviewden verwachten dat leerlingen buiten het schoolterrein gaan roken, waardoor overlast kan ontstaan en (verkeers)veiligheid in het geding komt. Dit is in veel gevallen ook de reden waarom hun scholen op dit moment gedeeltelijk rookvrij zijn, zodat leerlingen in zicht blijven. Als in de buurt geen aanvullende maatregelen getroffen worden, bijvoorbeeld door de inzet van extra wijkagenten, wordt de rookplek verplaatst, maar lost dit het probleem van roken niet op.

Figuur 2.5 Verwachtingen van gedeeltelijk rookvrije scholen ten aanzien van een geheel rookvrij schoolterrein (in procenten)

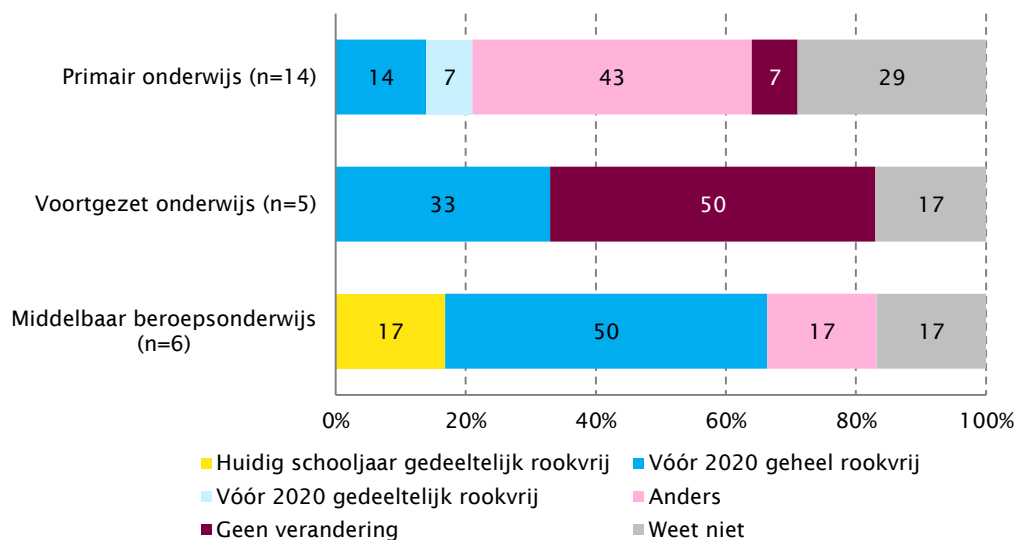

Schoolleider van gedeeltelijk rookvrije scholen in het po die hun schoolterrein niet geheel rookvrij maken (n=14), geven hiervoor als belangrijkste reden aan dat het personeel op dit moment uit het zicht van de leerlingen rookt (55%). Binnen het vo willen schoolleiders hun eigen personeel niet verbieden om te roken. Ook vragen zij zich af wie het beleid moet handhaven. Schoolleiders van het mbo geven aan dat leerlingen een plek in de buurt zullen opzoeken om te roken, met overlast in de buurt als mogelijk gevolg. Een van de geïnterviewde schoolleiders in het mbo die het schoolterrein niet geheel rookvrij zal maken, geeft aan dat hij vindt dat de school een verantwoordelijkheid naar ouders heeft. Door roken op het schoolterrein te verbieden, zullen leerlingen de buurt ingaan om te roken. Omdat de school in een slechte buurt staat, verwacht hij andere problematiek, die de school niet kan handhaven en die hij niet naar ouders kan verantwoorden. De verantwoordelijkheid om de leerlingen in beeld te houden weegt voor hem zwaarder dan een rookverbod.

Verwachtingen niet-rookvrije scholen

Een aantal scholen is op dit moment niet rookvrij. Deze scholen hebben verschillende verwachtingen van een geheel rookvrij terrein en zullen in 2020 niet allemaal geheel rookvrij zijn (figuur 2.6). Bij het po hebben veel schoolleiders de optie ‘anders’ ingevuld. Volgens deze schoolleiders is van roken op het schoolterrein vrijwel geen sprake en is een verbod daarom niet nodig. Slechts één of twee leerkrachten roken en zij roken uit het zicht van kinderen. Ouders worden gevraagd niet op het schoolplein te roken. Verder betreft het schoolterrein vaak een openbaar terrein, waardoor na schooltijd geen controle plaatsvindt.

Figuur 2.6 Verwachtingen van niet-rookvrije scholen ten aanzien van een geheel rookvrij schoolterrein (in procenten)

3. Conclusie en aanbevelingen

Anno 2018 hebben vier op de vijf po-scholen, bijna twee derde van de vo-scholen en 14 procent van de mbo-scholen een geheel rookvrij schoolterrein. Voor het po is dit aantal sinds 2015 gestabiliseerd. Bij het vo en mbo zien we ten opzichte van eerdere jaren een lichte stijging. Desondanks is bij alle drie de onderwijstypen inzet nodig om in 2020 te voldoen aan het in het amendement Tabakswet en Nationaal Preventieakkoord opgestelde doel: alle schoolterreinen rookvrij.

Elk onderwijstype vereist een eigen aanpak, omdat argumenten die schoolleiders geven om het schoolterrein niet rookvrij te maken per onderwijstype verschillen. Ook de behoefte aan ondersteuning van scholen die hun schoolterrein wel rookvrij willen maken, verschilt tussen de onderwijstypen. Wat voor alle drie de onderwijstypen geldt, is dat een deel van de respondenten nog niet op de hoogte is van het amendement Tabakswet: bijna de helft van de scholen op het po (46%) en één vijfde op het vo (23%) en mbo (22%).

Op basis van deze gegevens, is onze eerste aanbeveling om ervoor te zorgen dat alle scholen in het po, vo en mbo door het ministerie van VWS op de hoogte worden gebracht van het amendement Tabakswet. Dit kan worden gedaan door berichtgeving via de (sociale) media en door het persoonlijk informeren van scholen via brieven of e-mail. Het merendeel van de berichten die online over het amendement te vinden zijn, dateert uit 2016.

Conclusie en aanbevelingen primair onderwijs

Voor 65 procent van de schoolleiders van niet-rookvrije scholen en voor ruim de helft van de schoolleiders van gedeeltelijk rookvrije scholen (52%), heeft het rookvrij maken van het schoolterrein geen prioriteit. Dit heeft vooral te maken met het feit dat amper wordt gerookt op het schoolterrein. Met andere woorden: in theorie is het schoolterrein niet rookvrij, maar in de praktijk vaak wel. Slechts enkele leerkrachten roken, buiten het zicht van kinderen. Ook ouders worden gevraagd om niet op het schoolterrein te roken en volgens schoolleiders leven ouders dit grotendeels na. Een mogelijk knelpunt voor scholen op het po bij het rookvrij maken van hun schoolterrein, is dat het schoolterrein vaak een openbare ruimte is. Dit betekent dat buiten schooltijden iedereen het schoolterrein kan en mag betreden. Omdat het terrein vaak geen eigendom van de school is, is het voor de school niet mogelijk om voor buiten de schooltijden regels op te stellen en te controleren of deze worden nageleefd.

Wat betreft aandacht voor het thema roken bij leerlingen, lijkt de reeds bestaande integratie in het curriculum bij andere gezondheidsgerelateerde thema's, zoals bewegen of voeding, een goede manier. Er dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid dat het bespreken van het thema roken dit onderwerp juist onder de aandacht brengt, terwijl dit eerder niet het geval was. Daarom blijft de strategie leerlingen vooral zo weinig mogelijk te laten zien dat er gerookt wordt (door bijvoorbeeld medewerkers van school) het voornaamste aandachtspunt. Ook kunnen schoolleiders worden ondersteund in het stimuleren van het personeel te stoppen met roken, door het aanbieden van professionele ondersteuning.

Indien het schoolterrein geen eigendom van de school is, is het aan te bevelen de gemeente te betrekken bij het rookvrij maken van het schoolterrein buiten schooltijden om. De gemeente kan in dat geval beleid maken dat gericht is om het schoolterrein rookvrij te maken en tevens controleren of de regels daaromtrent worden nageleefd. De wijkagent of toezichthouders kunnen hier bijvoorbeeld voor worden ingezet. Samen met de school kan dan worden geïnvesteerd in het aanschaffen van materiaal

om het rookbeleid duidelijk te communiceren naar personen die buiten de schooltijden om gebruikmaken van het schoolterrein. Enkele andere voorbeelden om de samenwerking mee te zoeken of verder te intensiveren zijn de Gezonde School, Jongeren Op Gezond Gewicht en de Buurtsportcoach.

Conclusie en aanbevelingen voortgezet onderwijs

63 procent van de schoolleiders van vo-scholen geeft aan geen hulp nodig te hebben bij het rookvrij maken van het schoolterrein. Een deel geeft aan ondersteuning te kunnen gebruiken, voornamelijk met de handhaving van het rookbeleid: wie gaat personeelsleden en leerlingen die roken hierop aanspreken? Daarnaast staan schoolleiders van het vo niet achter het verbieden van roken voor hun personeel.

Om scholen te ondersteunen bij de handhaving van het rookbeleid, adviseren we samenwerking met de gemeente om te verkennen welke rol zij kunnen spelen bij het controleren van het naleven van de regels. Wat betreft het voor het personeel rookvrij maken van het schoolterrein, adviseren we dat scholen ondersteund worden om stoppen met roken onder rokende personeelsleden te begeleiden.

Conclusie en aanbevelingen middelbaar beroepsonderwijs

Vier op de vijf schoolleiders van mbo-scholen hebben een gedeeltelijk rookvrij schoolterrein. Bijna de helft van deze schoolleiders verwacht dat het terrein ten minste vóór 2020 geheel rookvrij is (46%). Sommige schoolleiders vrezen echter dat leerlingen en personeelsleden bij een verbod buiten het schoolterrein gaan roken en hierdoor overlast in de buurt zullen veroorzaken.

We raden daarom aan dat, behalve de school, meer stakeholders worden betrokken bij het implementeren en handhaven van het rookvrije schoolterreinenbeleid. Bijvoorbeeld de studenten en het personeel, de buurt, de gemeente en de wijkagent. Op die manier worden meer partijen eigenaar van het beleid en is het niet enkel de verantwoordelijkheid van de school. Uit de interviews bleek dat scholen liever gedeeltelijk rookvrij zijn, omdat zij de leerlingen dan in beeld houden en veiligheid kunnen garanderen, ook in de verantwoording naar ouders. Door ook veiligheid en handhaving om het schoolterrein heen te garanderen, is samenwerking met stakeholders belangrijk. De gemeente kan beslissen een rookvrije buurt te creëren of in overleg met de buurtbewoners een rookplek te creëren. Een wijkagent kan de veiligheid in de buurt in de gaten houden en eventuele overlast van leerlingen tegen te gaan.

Literatuurlijst

Breedveld, K. & Lammertink, N. (2016). *Rookvrije schoolterreinen - 2016*. Utrecht: Mulier Instituut.

CBS Statline (2017). *Gezondheid, leefstijl, zorggebruik en -aanbod, doodsoorzaken; kerncijfers*. Geraadpleegd op 5 december 2018, van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=81628ned&D1=65-66&D2=14-16&HDR=G1&STB=T&VW=T>.

Dik-Faber, R.K. (2016). *Wijziging van de Tabakswet ter implementatie van Richtlijn 2014/40/EU, inzake de productie, de presentatie en de verkoop van tabaks- en aanverwante producten* (kamerstuk). Geraadpleegd van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34234-9.html>.

Kinderen, R.J. de, Wijnen, B.F., Evers, S.M., Hiligsmann, M. & Paulus, A.T. (2016). *Maatschappelijke kosten baten analyse van tabaksontmoediging*. Maastricht: Universitaire Pers Maastricht.

Longfonds (z.d.). *Alle longziekten*. Geraadpleegd op 5 december 2018, van <https://www.longfonds.nl>.

Ministerie van VWS (2018). *Nationaal Preventie Akkoord; Naar een gezond Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Reep-van den Bergh, C.M.M., Harteloh, P.P.M. & Croes, E.A. (2017). Doodsoorzaak nr.1 bij jonge Nederlanders: de sigaret. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161:D1991.

Trimbos-Instituut (2017). *Trends in roken*. Geraadpleegd op 5 december 2018, van <https://www.trimbos.nl/kerncijfers/middelengebruik-onder-scholieren#qTrendsroken>.

Verhoofstad, A. & Reijgersberg, N. (2015). *Rookvrije schoolterreinen: tabellenrapportage rookvrije schoolterreinen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs*. Utrecht: Mulier Instituut.

Volksgezondheid en Zorg (2017). *Roken→Cijfers & Context→Huidige situatie: jongeren*. Geraadpleegd op 5 december 2018, van <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/roken/cijfers-context/huidige-situatie-jongeren#node-roken-scholieren-naar-leeftijd>.

Weijde, W. ter & Croes E. (2015). *Roken - een aantal feiten op een rij*. Utrecht: Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging (onderdeel van het Trimbos-Instituut).

Bijlage I Vragenlijst

I. Huidige situatie op school.

Vraag 1. Heeft uw school meerdere locaties?

- Ja, [aantal invoegen] locaties
- Nee

Vraag 2. In welke mate geldt op alle locaties hetzelfde rookbeleid?

- Op de andere locatie(s) geldt hetzelfde rookbeleid.
- Op de andere locatie(s) geldt een ander rookbeleid.
- Dat weet ik niet/daar heb ik onvoldoende informatie over.

Vraag 3. Kunt u aangeven in welke mate het schoolterrein van de locatie waar u werkt op dit moment rookvrij is voor zowel personeel als leerlingen? [alle scholen]

- Het schoolterrein is geheel rookvrij: er mag nergens gerookt worden, er zijn geen uitzonderingen.
- Het schoolterrein is gedeeltelijk rookvrij: er zijn bepaalde plekken die rookvrij zijn, maar op bepaalde plekken van het schoolterrein mag wel gerookt worden.
- Het schoolterrein is in het geheel niet rookvrij: op alle plekken van het schoolterrein mag gerookt worden.
- Onze school heeft geen schoolterrein, de in- en uitgang van het gebouw komen direct op de openbare weg uit. [door naar vraag 28]

II. Scholen die een rookvrij schoolterrein hebben

Vraag 4. Wordt op uw locatie expliciet (bijvoorbeeld met borden, op de website, enzovoorts) duidelijk gemaakt dat het schoolterrein volledig rookvrij is? [alleen scholen die geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 1/2]

- Ja
- Nee

Vraag 5. Op welke wijze wordt duidelijk gemaakt dat het schoolterrein volledig rookvrij is? [alleen scholen die geheel rookvrij zijn en dat duidelijk maken - vraag 4, optie 1] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Er hangen borden "Rookvrij" op het schoolterrein.
- Er zijn tegels met "Rookvrij" aangebracht.
- Er hangen posters/stickers op de schoollocatie.
- Het staat in de schoolgids
- Het is opgenomen in het schoolreglement.
- Het staat (regelmatig) in de nieuwsbrieven.
- Het wordt besproken in de mentor- of andere lessen. [niet bij po]
- Het staat op de website.
- Het komt aan de orde op voorlichtingsbijeenkomsten voor nieuwe leerlingen en ouders.
- Het komt aan de orde op ouderavonden.
- Nieuw personeel wordt geïnformeerd.
- Het wordt niet duidelijk gemaakt, iedereen weet dat het schoolterrein rookvrij is.
- Anders, namelijk... [open antwoord]

Vraag 6. Wat zijn redenen voor uw school geweest om het schoolterrein geheel rookvrij te maken?

[alleen scholen die geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 1] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Andere scholen in de omgeving hebben het schoolterrein rookvrij gemaakt.
- Om het goede voorbeeld te geven. Jongeren die mensen zien roken gaan zelf eerder roken.
- Jongeren zijn gevoelig voor verslaving en moeten beschermd worden.
- (Mee)roken schaadt de gezondheid van jongeren ernstig.
- Het schoolterrein is een plek waar jongeren een groot deel van de dag verblijven, door het rookvrij te maken, wordt roken ontmoedigd.
- Het past binnen het landelijk beleid om roken te ontmoedigen.
- We vinden dat we als school de verantwoordelijkheid hebben om jongeren een gezonde leeromgeving te bieden.
- Omdat we weten dat het per wet verplicht wordt per 2020.
- Anders, namelijk... [open antwoord]

Vraag 7. Hoe vaak ziet u dat (stiekem) toch wordt gerookt op het schoolterrein door leerlingen?

[alleen scholen die geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 1]

- Nooit
- Minder dan maandelijks
- Maandelijks
- Wekelijks
- Dagelijks of bijna dagelijks

Vraag 8. Hoe vaak ziet u dat (stiekem) toch wordt gerookt op het schoolterrein door het personeel?

[alleen scholen die geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 1]

- Nooit
- Minder dan maandelijks
- Maandelijks
- Wekelijks
- Dagelijks of bijna dagelijks

Vraag 9. Hebben externe organisaties (bijv. de Gezonde School-adviseur, de GGD of instellingen voor verslavingszorg) geholpen bij de realisatie van het rookvrije schoolterrein? [alleen scholen die geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 1]

- Ja
- Nee [door naar vraag 12]

Vraag 10. Van welke externe organisatie(s) heeft u hulp gekregen? [alleen scholen die hulp hebben gehad van een externe organisatie - vraag 9, optie 1] [meerdere antwoorden mogelijk]

- De Gezonde School-adviseur
- De GGD
- Instelling voor verslavingszorg
- Website van Trimbos-Instituut: www.rookvrijschoolterrein.nl
- Een andere organisaties, namelijk... [open antwoord]

Vraag 11. Waarmee heeft u externe hulp gekregen? [alleen scholen die hulp hebben gehad van een externe organisatie - vraag 9, optie 1] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Het agenderen van het rookvrije schoolterrein.
- Draagvlak creëren voor het rookvrije schoolterrein bij medewerkers.
- Draagvlak creëren voor het rookvrije schoolterrein bij leerlingen.
- Draagvlak creëren voor het rookvrij schoolterrein bij ouders.
- Formats voor beleid.
- Het voorkomen van overlast in de buurt (door leerlingen).
- Het bedenken en opnemen van sancties bij overtredingen passend in het overige sanctiebeleid van de school.
- Voorbereiden van een goede handhaving.
- Anders, namelijk... [open antwoord]

II. Scholen die een gedeeltelijk rookvrij schoolterrein hebben.

Vraag 12. Wordt op uw locatie expliciet (bijvoorbeeld met borden, op de website, enzovoorts) duidelijk gemaakt dat het schoolterrein gedeeltelijk rookvrij is? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij zijn - vraag 3, optie 2]

1. Ja
2. Nee

Vraag 13. Op welke wijze wordt duidelijk gemaakt dat het schoolterrein gedeeltelijk rookvrij is? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij zijn en dat duidelijk maken - vraag 12, optie 1] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Er hangen borden "Rookvrij" op het schoolterrein.
- Er zijn tegels met "Rookvrij" aangebracht.
- Er hangen posters/stickers op de schoollocatie.
- Het staat in de schoolgids
- Het is opgenomen in het schoolreglement.
- Het staat (regelmatig) in de nieuwsbrieven.
- Het wordt besproken in de mentor- of andere lessen. [niet bij po]
- Het staat op de website.
- Het komt aan de orde op voorlichtingsbijeenkomsten voor nieuwe leerlingen en ouders.
- Het komt aan de orde op ouderavonden.
- Nieuw personeel wordt geïnformeerd.
- Het wordt niet duidelijk gemaakt, iedereen weet dat het schoolterrein rookvrij is.
- Anders, namelijk... [open antwoord]

Vraag 14. U heeft aangegeven dat het schoolterrein op dit moment gedeeltelijk rookvrij is. Kunt u aangeven welke situatie(s) van toepassing is/zijn? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij - vraag 3, optie 2] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Er is een speciaal (overdekt) rookhok waar gerookt mag worden.
- Er is een afgebakend gedeelte (geen rookhok) van het schoolterrein waar gerookt mag worden.
- Alleen medewerkers van de school mogen roken.
- Het terrein rondom de ingang is rookvrij.
- Alleen leerlingen/studenten van een bepaalde leeftijd of bepaald leerjaar mogen roken. [niet bij po]

Vraag 15. Is er een plek op deze schoollocatie waar het personeel mag roken? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij - vraag 3, optie 2] [meerdere antwoorden mogelijk]

- Ja, het personeel mag (op een bepaalde plek) binnen roken.
- Ja, het personeel mag (op een bepaalde plek) buiten roken.
- Ja, het personeel mag alleen roken buiten het zicht van de leerlingen.
- Nee, het personeel mag nergens op deze locatie roken.

Vraag 16. Is er een plek op deze schoollocatie waar leerlingen mogen roken? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij en waar leerlingen mogen roken - vraag 14, optie 1/2/4/5] [meerdere antwoorden mogelijk] [niet voor po]

- Ja, leerlingen mogen (op een bepaalde plek) binnen roken.
- Ja, leerlingen mogen (op een bepaalde plek) buiten roken.
- Nee, leerlingen mogen nergens op deze locatie roken.

III. Sancties bij overtreden regels

Vraag 17. Zijn er concrete sancties voor mensen die zich niet houden aan het rookvrije (gedeelte op het) schoolterrein? [alleen scholen die geheel/gedeeltelijk rookvrij zijn - vraag 3, optie 1/2]

- Ja, er zijn concrete sancties voorzien voor leerlingen/studenten. [niet bij po]
- Ja, er zijn concrete sancties voorzien voor ouders.
- Ja, er zijn concrete sancties voorzien voor derden/externe gebruikers.
- Ja, er zijn concrete sancties voor personeelsleden.
- Nee, er zijn geen concrete sancties. [gedeeltelijk rookvrije scholen - vraag 3, optie 2 door naar vraag 19. Geheel rookvrije scholen - vraag 3, optie 1 door naar vraag 28]
- Weet ik niet. [gedeeltelijk rookvrije scholen - vraag 3, optie 2 door naar vraag 19. Geheel rookvrije scholen - vraag 3, optie 1 door naar vraag 28]

Vraag 18. Licht hieronder toe om wat voor sancties het gaat. [alleen scholen die sancties opleggen - vraag 17, optie 1/2/3/4/]

IV. Verwachting bij scholen waarvan het schoolterrein nu niet geheel rookvrij is.

Vraag 19. Op dit moment is het schoolterrein gedeeltelijk rookvrij. Wat is uw verwachting ten aanzien van het rookvrij maken van het schoolterrein? [alleen scholen die gedeeltelijk rookvrij zijn - vraag 3, optie 2]

- Het schoolterrein zal nog dit schooljaar (2018-2019) geheel rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel als leerlingen: er mag nergens gerookt worden.
- Het schoolterrein zal voor 2020 geheel rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel als leerlingen: er mag nergens gerookt worden.
- Er zal waarschijnlijk voorlopig geen verandering komen, het schoolterrein blijft gedeeltelijk rookvrij.
- Weet niet/kan geen inschatting maken.
- Anders, namelijk... [programmeer open antwoord]

Vraag 20. Op dit moment is het schoolterrein geheel niet rookvrij. Wat is uw verwachting ten aanzien van het rookvrij maken van het schoolterrein? [alleen scholen die geheel niet rookvrij zijn - vraag 3, optie 3]

- Het schoolterrein zal nog dit schooljaar (2018-2019) geheel rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel, leerlingen; er mag nergens gerookt worden.
- Het schoolterrein zal nog dit schooljaar (2018-2019) gedeeltelijk rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel als leerlingen; er mag nergens gerookt worden.
- Het schoolterrein zal voor 2020 geheel rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel als leerlingen; er mag nergens gerookt worden.
- Het schoolterrein zal voor 2020 gedeeltelijk rookvrij worden gemaakt voor zowel personeel als leerlingen; er mag nergens gerookt worden.
- Er zal waarschijnlijk voorlopig geen verandering komen, er zal nog steeds overal gerookt mogen worden.
- Weet niet/kan geen inschatting maken.
- Anders, namelijk... [programmeer open antwoord]

V. Aspecten die een rol spelen bij het geheel rookvrij maken van het schoolterrein.

Vraag 21. Kunt u aangeven wat redenen zijn waarom de school niet van plan is over te gaan op een (volledig) rookvrij schoolterrein? [alleen scholen die voorlopig nog geen geheel rookvrij schoolterrein hebben - vraag 19, optie 3/4/5 en vraag 20, optie 2/4/5/6/7] [meerdere antwoorden mogelijk]

- We willen niet dat jongeren uit het zicht verdwijnen en overlast in de buurt veroorzaken.
- De handhaving zou te veel tijd kosten van ons personeel.
- We vinden het niet de taak van de school om roken te ontmoedigen.
- We voorzien veel weerstand bij onze leerlingen/studenten.
- De rokende medewerkers staan er negatief tegenover.
- De plek waar door het personeel en bezoekers wordt gerookt, is uit het zicht van de leerlingen.
- Anders, namelijk... [programmeer open antwoord]

Vraag 22. Kunt u aangeven in welke mate op uw schoollocatie het rookvrij maken van het schoolterrein prioriteit heeft? [alleen scholen die voorlopig nog geen geheel rookvrij schoolterrein hebben - vraag 19, optie 3/4/5 en vraag 20, optie 2/4/5/6/7]

- Het rookvrij maken van het schoolterrein heeft hoge prioriteit.
- Het rookvrij maken van het schoolterrein heeft enige prioriteit, maar geen hoge prioriteit.
- Het rookvrije maken van het schoolterrein heeft geen prioriteit.
- Weet ik niet.

VI. Amendement rookvrije schoolterreinen.

Vraag 23. In februari 2016 heeft de Tweede Kamer een amendement aangenomen op de Tabakswet. Dit amendement schrijft voor dat per 2020 een wet is dat schoolterreinen geheel rookvrij zijn. Bent u op de hoogte van dit amendement? [alle scholen]

- Ja
- Nee

Vraag 24. Is het amendement voor uw school een aanleiding om uw schoolterrein voor 2020 rookvrij te maken? [alleen scholen die niet geheel rookvrij zijn - vraag 3, optie 2/3]

- Ja [door naar vraag 27]
- Nee, wij waren al van plan het schoolterrein rookvrij te maken voor 2020. [door naar vraag 27]
- Nee, wij zijn niet van plan het schoolterrein voor 2020 rookvrij te maken.

Vraag 25. Kunt u dit toelichten? [alleen scholen die op de hoogte zijn van het amendement - vraag 23, optie 1 en niet van plan zijn het schoolterrein voor 2020 rookvrij te maken - vraag 24, optie 3]
[programmeer open antwoord]

Vraag 26. Wat heeft u nodig om uw schoolterrein voor 2020 (geheel) rookvrij te maken? [alleen scholen die voorlopig nog geen geheel rookvrij schoolterrein hebben - vraag 19, optie 3/4/5 en vraag 20, optie 2/4/5/6/7] [meer antwoorden mogelijk]

- Informatie
- Ondersteuning
- Hulp bij uitvoering
- Geen ondersteuning nodig
- Anders, namelijk... [open antwoord]

Vraag 27. U heeft aangegeven het amendement op de Tabakswet niet te kennen. Kunt u aangeven of uw school, nu u hiervan weet, van plan is om voor het schoolterrein van uw school een rookverbod in te stellen? [alle scholen die aangeven niet op de hoogte te zijn van het amendement - vraag 23, optie 2]

- Ja, dat gaat de school zeker instellen.
- Dat gaat de school misschien doen.
- Dat is nog niet bekend.
- De school gaat dat waarschijnlijk niet doen.
- De school gaat het zeker niet doen.

